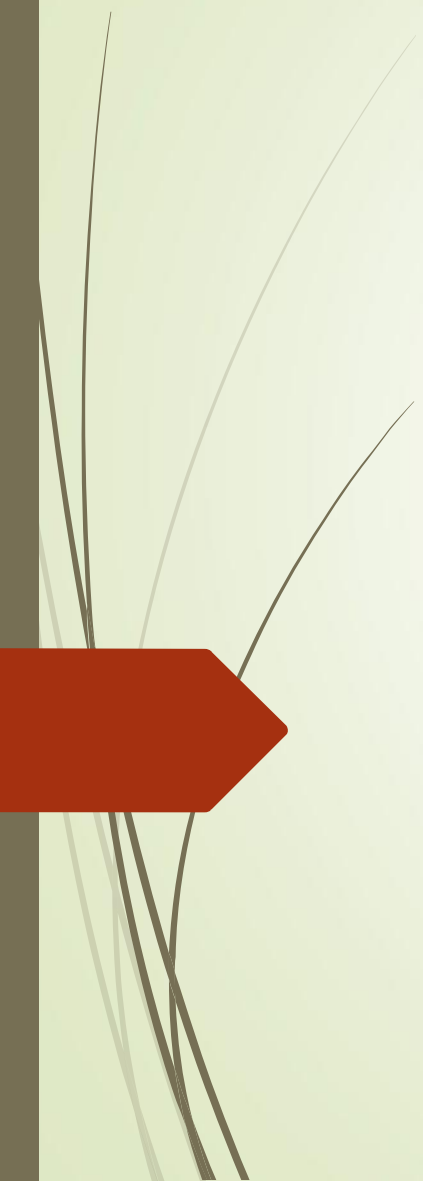

VÄLIMERKKEJÄ

Kielenhuoltoa

YHDYSMERKKI

Yhdysmerkkiä käytetään

- tavuviivana
- yhdyssanan osien välissä tietyissä tapauksissa
- toistamatta jätetyn yhdysosan tilalla.

Yhdysmerkki, ajatusviiva

- Kuusi- ja koivuhalkoja
- Syntymäaika ja -paikka
- Pro gradu -työ
- Itä- New York
- 10–15-vuotiaat
- Pohjois-Karjala-projekti
- Pop up -myymälä
- Pop-up-myymälä
- Äiti-lapsisuhde / äiti-lapsi-suhde
- 20.–31.8.2014

-
-
- Hartwall-areena
 - HartwallAreena Hartwall Areena
 - Virka-galleria
 - Nordea-pankki
 - Sokos-hotellit Sokos Hotels

YHDYSMERKKI

- Yhdysmerkki tavuviivana
 - Älä jaa sanaa niin, että jommallekummalle riville tulee vain yksi kirjain.
 - Älä jaa kahden vokaalin välistä (paitsi eri osiin kuuluvien vokaalien välistä).

YHDYSMERKKI

- Yhdysmerkki yhdyssanan osien välissä
 - samanarvoiset, rinnasteiset yhdysosat
 - suomalais-ruotsalainen, kanttori-urkuri, tina-kupariseos
 - määriteosa loppuu vokaaliin, jolla perusosa alkaa
 - esi-isä, kuorma-auto, raha-asia-aloite
 - yhdyssana on pitkä tai epätavallinen ja vaikeasti hahmottuva ilman yhdysmerkkiä
 - kaasus-oppi, ei-kaupunkilainen, ei-kenenkään-maa
 - jompikumpi osa on erisnimi (huom. poikkeuksena maantieteelliset sanat)
 - Fylli-täti, Ruotsin-laiva, Suomen Ranskan-suurlähettiläs, Kalevala-koru, Finlandia-talo, suosikki-Toyota

YHDYSMERKKI

- huom. maantieteelliset sanat
 - Kalajoki, Keski-Suomi, Etelä-Italia
 - keskisuomalainen, eteläitalialainen
- alkuosa on vieras sana, joka on outo, harvinainen tai hankalasti hahmottuva
 - douglas-kuusi (douglaskuusi), duchesse-pitsi, web-sovellus
 - grahamleipä, nougatjäätelö, leasingauto, internetsivu (Internet-sivu, internetsivu)

YHDYSMERKKI

- ▶ alkuosa on lyhenne, loppuosa vahvasti lyhennetty tai jompikumpi osa on numero, kirjain tai symboli
 - ▶ kg-määrä, DNA-näyte, A-duuri, c-molli, -ksi-pääte, loppu-s
- ▶ määriteosa on sanaliitto
 - ▶ Seitsemän veljestä -romaani, pro gradu -työ
- ▶ määriteosa on useampiosainen ja osien välissä on yhdysmerkki tai ajatusviiva
 - ▶ 10–15-vuotiaat, Pohjois-Karjala-projekti

YHDYSMERKKI

- Yhdysmerkki osoittamassa toistamatta jätettyä yhdysosaa
 - alku- ja jälkiosa, villa-, pellava- ja puuvillakankaat, syntymäaika ja -paikka

AJATUSVIIVA

- Rajakohtailmauksissa
 - Tarjouksemme on voimassa 1.5.–31.5.2006.
 - Luvut 11–19 taipuvat poikkeuksellisesti.
- Vastakohtia erottamassa
 - Suuri hyöty – pieni vaiva!
 - Kirjailija halusi kirjoittaa vetävän jännitysromaanin – ei suurta taideteosta.

AJATUSVIIVA

- Välihuomautuksia ja lisäyksiä erottamassa
 - Tarpeelliset muut tiedot – esimerkiksi haastattelulomake – ovat raportin liitteinä.
- Painokkaan yllätyksen edellä
 - Esko vilkuili malttamattomana ovelle ja lopulta sinne ilmestyikin – äiti.

PILKKU

➤ Esitiedot

- predikaatti = lauseen ydin, verbi ("Mitä tekee?")
- lauseet: päälause ja sivulauseet
 - sivulauseet: konjunktio-lause, relatiivilause, kysyvä sivulause
- lauseiden suhteet
 - päälauseet rinnasteisia eli samanarvoisia
 - päälause ja sivulause eriarvoiset
 - sivulauseet rinnasteisia tai eriarvoisia

PILKKU LAUSEIDEN VÄLISSÄ

- Päälauseet erotetaan toisistaan pilkulla.
 - Pekka on työmatkalla Ranskassa, ja Paula lomailee perheen mökillä Kuusamossa.
- Pilkkua ei käytetä, jos päälauseilla on yhteinen lauseenjäsen ja lauseiden välissä on rinnastuskonjunktio.
 - Kesällä Maija matkustaa Madridiin ja Leila ajaa moottoripyörällä Pohjois-Norjaan.

PILKKU LAUSEIDEN VÄLISSÄ

- Pää- ja sivulause erotetaan toisistaan pilkulla.
 - Kun Wolfgang oli neljän vuoden ikäinen, isä alkoi opettaa hänelle klaveerinsoiton alkeita.
 - Mies, joka tuolla kulkee, on naapurini.

PILKKU LAUSEIDEN VÄLISSÄ

- Sivulauseet erotetaan toisistaan pilkulla.
 - Simo ilmoitti, että hän ei tule palaveriin, koska hän myöhästyi junasta.
- Rinnasteisia sivulauseita ei eroteta pilkulla, jos niiden välissä on rinnastuskonjunktio.
 - Poliitiikan harrastus on terve ilmiö, jos se pysyy rauhallisissa muodoissa ja siinä käytetään tervettä järkeä.

PILKKU LAUSEIDEN VÄLISSÄ

- Lauseenvastikkeet eivät ole lauseita.
 - Kotiin tultuaan äiti alkoi lukea iltapäivälehteä.
- Kuin-, kuten- ja niin kuin -lauseet erotetaan pilkulla, jos ne ovat täydellisiä sivulauseita.
 - Mies vastasi röyhkeästi, niin kuin olisi suurikin herra.
 - Vrt. Matti on paljon pitempi kuin Esko.

PILKKU SANOJEN JA SANAJONOJEN VÄLISSÄ

- Rinnasteiset lauseen osat, joiden välissä ei ole rinnastuskonjunktia, erotetaan pilkulla.
 - Marja, Liisa, Eeva ja Tarja lähtivät eilen Tampereelle.
 - Ostin huivin, kengät, hameen, puseron ja hatun.

PILKKU SANOJEN JA SANAJONOJEN VÄLISSÄ

- Irralliset lauseenlisät erotetaan pilkulla.
 - Hei, älä ota ihan kaikkea!
 - Liisa, tule tänne!
 - Viime viikolla, muistaakseni tiistaina, sain kirjeen Heikiltä.
 - Lomalla kävimme monissa kaupungeissa, nimittäin Turussa, Vaasassa, Oulussa, Kuopiossa ja Lahdessa.

PILKKU SANOJEN JA SANAJONOJEN VÄLISSÄ

- Määrite nimeltään appositioattribuutti erotetaan pilkulla molemmin puolin.
 - Kaarle XVI Kustaalla, Ruotsin kuninkaalla, oli äskettäin syntymäpäivä.
 - Helsingissä, Suomen pääkaupungissa, on noin puoli miljoonaa asukasta.

PILKKU SANOJEN JA SANAJONOJEN VÄLISSÄ

- Virkkeen keskellä tai lopussa oleva lauseenvastike voidaan erottaa pilkuilla, jos se halutaan osoittaa irralliseksi.
 - Keväällä 2004 laadin, kesälomaamme harkitessani, muutaman ulkomaanmatkasuunnitelman.

KAKSOISPISTE

- Lyhenteitä, numeroita ja symboleita taivutettaessa
 - kpl:ta, EU:ssa, 15:tä, 300:lle, 100:aa, %:ksi, §:ssä
- Johtolauseen ja suoran esityksen rajalla
 - Maija sanoi: "Pekka antoi Liisan lahjaan 10 euroa."
- Edeltävän lauseen selitystä tai perustelua osoittamassa
 - Hän ei pitänyt menettelyä moitittavana: samalla tavalla oli menetelty aiemminkin.

KAKSOISPISTE

- Luetteloiden ja esimerkkien edessä
 - Kirjoitusprosessissa on neljä päävaihetta: suunnittelu, luonnostelu, muokkaus ja viimeistely.

PUOLIPISTE

- Kahden läheisesti yhteen kuuluvan asian yhteenkuuluvuutta osoittamassa
 - Pisteeseen päättyminen tekee lauseesta virkkeen; puolipiste liittää lauseen toiseen lauseeseen.
- Luettelon asioita ryhmittelemässä
 - Hinnastosta saatte tietää kaiken: hinnat, toimitusehdot ja maksuajan; tavaran koon ja laadun; käyttöohjeen, takuuehdot ja suositukset.